

การประเมินโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่
อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

The Evaluation of One Tambon One Product (OTOP) Project
in Thapsakae Disdriect, Prachuapkirikhan Province

ลือศักดิ์ สังขกุล

Luesak Sangkhakul

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Thap Sakae District Community Development Office, Prachuap Khiri Khan Province.

Email: luesak.sangkhakul@gmail.com

Retrieved April 10, 2024; Revised April 22, 2023; Accepted April 25, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ (1) เพื่อประเมินระดับประสิทธิผลของการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (2) เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลของการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ (3) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการของผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP และประสิทธิผลของการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 209 ราย คือ กลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า (1) ด้านประสิทธิผลของการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) พบว่า อยู่ในระดับมาก (2) ด้านประสิทธิผลของการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และ (3) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการของผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP และประสิทธิผลของการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

คำสำคัญ: 1.การประเมินโครงการ ; 2.หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ OTOP ; 3. อำเภอบ้านเสาย
จังหวัดตราด

Abstract

The purposes of this research are (1) To evaluate the One Tambon One Product (OTOP) Project in Thapsakae Disdrit, Prachuapkirikhan Province. (2) To compare Effectiveness of One Tambon One Product (OTOP) Project in Thapsakae Disdrit, Prachuapkirikhan Province from attendants 'attitude via demographic factors. (3) To explain the correlation between Effectiveness of One Tambon One Product (OTOP) Project in Thapsakae Disdrit with Management of OTOP entrepreneurs. This was quantitative approach, sample were 209 OTOP entrepreneur of OTOP Project in Thapsakae Disdrit, Prachuapkirikhan Province. Questionnaires were data collection tools. Analytical statistics were percentages, mean, standard deviation, ANOVA F, and Pearson correlation factors. The findings were as follows; (1) Effectiveness of One Tambon One Product (OTOP) Project in Thapsakae Disdrit, Prachuapkirikhan Province was high level. (2) There was significant difference among attendants 'attitude via demographic factors toward Effectiveness of One Tambon One Product (OTOP) Project at .05 levels. (3) Correlation between Management of OTOP entrepreneurs with Effectiveness of One Tambon One Product (OTOP) Project was significant statistic at .01

Keywords: 1.Evaluation; 2.One Tambon One Product OTOP ; 3. Thapsakae Prachuapkirikhan

บทนำ

โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ หรือ One Tambon One Product (OTOP) เป็นโครงการที่มุ่งหวังให้คนในชุมชน ได้นำภูมิปัญญาที่มีอยู่มาพัฒนาสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์ จำหน่ายสร้างรายได้ให้กับตนเอง ครอบครัวและชุมชน ดำเนินงานมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 จนถึงปัจจุบัน โดยมีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ ประกาศ ณ วันที่ 7 กันยายน 2544 ให้มีคณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ หรือเรียกโดยย่อว่า “กอ.นตผ.” และกำหนดให้ กอ.นตผ. มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายยุทธศาสตร์ และแผนแม่บทการดำเนินงาน “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” กำหนดมาตรฐานและหลักเกณฑ์การคัดเลือกและขึ้นบัญชีผลิตภัณฑ์ดีเด่นของตำบล รวมทั้งสนับสนุนให้การดำเนินงานเป็นไปตามนโยบายยุทธศาสตร์และแผนแม่บทโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์อย่างมีประสิทธิภาพ ผลปรากฏว่าสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนและประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ทั่วประเทศ และก่อให้เกิดผู้ผลิต/ผู้ประกอบการ OTOP และผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นการสร้างเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง โดยหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนช่วยเหลือด้านความรู้

เทคโนโลยี ทุน การบริหารจัดการ เชื่อมโยงสินค้าจากชุมชนไปสู่ตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ (สำนักส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิสาหกิจชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2563)

อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้ขับเคลื่อนโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์มาอย่างต่อเนื่อง ณ ปัจจุบันมีกลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการ จำนวน 88 ราย มีผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน จำนวน 233 ผลิตภัณฑ์ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาอำเภอทับสะแกได้ดำเนินการตามโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ในมุมมองของผู้วิจัยเห็นว่าการดำเนินงานโครงการดังกล่าวประสบกับปัญหาในการดำเนินงานหลายประการ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการประเมินโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อประเมินระดับประสิทธิผลของการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในด้านต่างๆ เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลกำหนดแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินระดับประสิทธิผลของการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลของการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการของกลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP และประสิทธิผลของการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

สมมุติฐานการวิจัย

1. ประสิทธิผลของการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อยู่ในระดับปานกลาง
2. ประสิทธิผลของการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ไม่มีความแตกต่างกัน
3. ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการของกลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP และประสิทธิผลของการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีความสัมพันธ์กันปานกลาง

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเรื่องการจัดการ

Henri Fayol (1916) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีของการจัดการ (POCCC) ไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. การวางแผน (P – Planning) เป็นการกำหนดแผนปฏิบัติการหรือวิธีทางที่จะปฏิบัติงานให้ครอบคลุมทุกกระบวนการ เป็นแนวทางที่วางไว้สำหรับการทำงานในอนาคต ซึ่งการวางแผนนี้จะเกิดขึ้นจากวิสัยทัศน์ร่วมกับจินตนาการในการบริหารจัดการที่คาดการณ์ล่วงหน้า ซึ่งจะถ่ายทอดออกมาเป็นแผนปฏิบัติการการทำงานและเป้าหมายที่จะต้องบรรลุความสำเร็จ

2. การจัดองค์กร (O – Organizing) เป็นการกำหนดตำแหน่งงาน ภาระ หน้าที่ ความรับผิดชอบ ตลอดจนจำนวนคน ให้ครอบคลุมการทำงาน รวมถึงการจัดโครงสร้างตำแหน่ง โครงสร้างองค์กร เพื่อจัดลำดับการบริหารและสั่งการด้วย หากองค์กรมีการจัดการองค์กรที่เป็นระบบระเบียบ แบ่งงานชัดเจน มีปริมาณคนพอกับที่ต้องการ ก็ย่อมทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จ

3. การบังคับบัญชาสั่งการ (C – Commanding) การจัดโครงสร้างการทำงานนั้นจะทำให้เราเห็นสายบังคับบัญชาที่ชัดเจน เห็นลำดับความสำคัญ ตลอดจนอำนาจในการสั่งการ เพราะการทำงานห้มมาก จำเป็นต้องมีผู้บังคับบัญชาเพื่อให้งานดำเนินไปได้อย่างราบรื่น มีคนคอยควบคุม สั่งการ คุมภาพรวม ตลอดจนสอดส่องปัญหาเพื่อหาทางแก้ไขให้ไวที่สุด ข้อดีในการมีอำนาจสั่งการอีกอย่างก็คือช่วยให้เกิดการตัดสินใจอย่างทันท่วงที ผู้ที่มีอำนาจการตัดสินใจจะต้องสามารถวิเคราะห์สิ่งต่างๆ ได้อย่างรอบคอบ และตัดสินใจได้เฉียบขาด รวดเร็ว ตลอดจนมีความรับผิดชอบในการตัดสินใจของตนเองด้วย และผู้บังคับบัญชาที่ดียังสามารถที่จะสร้างแรงจูงใจในการทำงาน เข้าใจ เอาใจใส่ และให้กำลังใจผู้ใต้บังคับบัญชาได้

4. การประสานงาน (C – Coordination) หมายถึงภาระหน้าที่ในการเชื่อมโยงงาน ตลอดจนการปฏิบัติการทุกอย่างรวมถึงกำลังคนที่หน่วยให้ทำงานเข้ากันได้ กำกับให้มุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกัน อำนาจให้เกิดการทำงานที่ราบรื่น เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามที่วางไว้ การประสานงานที่ดีจำเป็นจะต้องมีในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับบุคคลต่อบุคคล หัวหน้างานต่อลูกน้อง แผนกต่อแผนก ไปจนถึงผู้บริหารต่อทุกหน่วยงานในองค์กรเช่นกัน เพราะแต่ละส่วนต้องทำงานสอดประสานกันเพื่อให้ประสบผลสำเร็จเดียวกันนั่นเอง

5. การควบคุม (C – Controlling) เป็นการกำกับตลอดจนบริหารจัดการทุกอย่างให้สำเร็จลุล่วงไปตามแผนที่วางไว้ให้เป็นไปตามกรอบที่กำหนด ทั้งในเรื่องของกรอบเวลา มาตรฐานการปฏิบัติการ ขั้นตอนการทำงาน ไปจนถึงการประสานงานทุกฝ่ายให้เกิดความราบรื่น ทั้งนี้ยังรวมถึงการบริหารที่ไม่ใช้ทรัพยากรบุคคลอีกด้วย แต่รวมถึงทรัพยากรที่เป็นวัตถุดิบ เครื่องจักร ผลผลิตที่ได้ ตลอดจนงบประมาณในการดำเนินงานทั้งหมดด้วย เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพสูงสุด

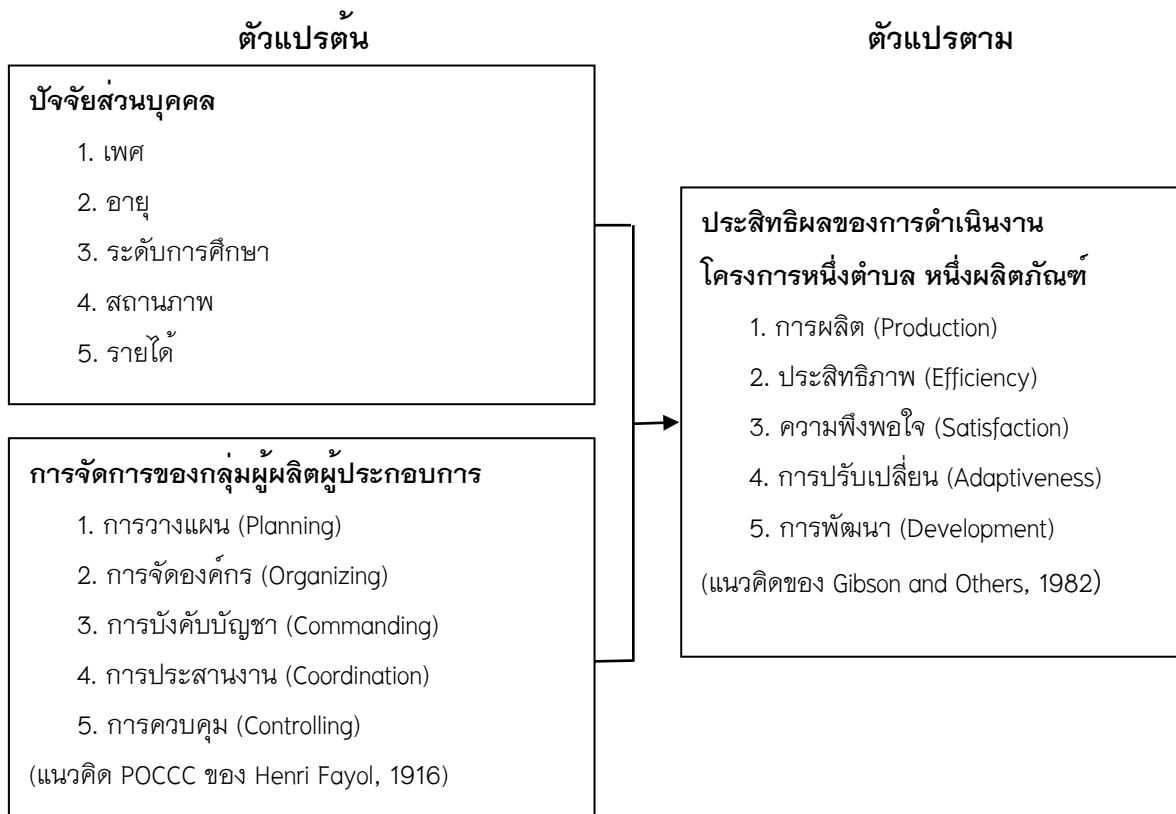
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผล

Gibson and Others (1982) ได้นิยามความหมายของประสิทธิผลไว้ว่า คือการกระทำใด ๆ ที่มีความมุ่งหมายจะได้รับผลที่จะเกิดขึ้น โดยการกระทำนั้นจะมีประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับว่าผลที่ได้รับนั้นมีความครบถ้วนทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และใช้พลังงานน้อยเพียงใด ทั้งนี้สามารถพิจารณาได้ 2 ระดับ ได้แก่ ประสิทธิภาพของบุคคล และประสิทธิภาพขององค์กร ซึ่ง Gibson and Others (1982) ได้อธิบายเกณฑ์การประเมินความมีประสิทธิภาพขององค์กรไว้ 5 ตัว ดังนี้

1. การผลิต (Production) องค์กรจะมีประสิทธิภาพ ถ้าองค์กรสามารถดำเนินการผลิตให้ได้ผลผลิตทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณ และเป็นไปตามจุดมุ่งหมายขององค์กร
2. ประสิทธิภาพ (Efficiency) องค์กรจะมีประสิทธิภาพ ถ้าอัตราส่วนระหว่างปัจจัยทรัพยากร (Inputs) ที่ใช้กับผลผลิต (Outputs) มีความเหมาะสมกันในลักษณะที่ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า
3. ความพึงพอใจ (Satisfaction) องค์กรจะมีประสิทธิภาพ ถ้าผลการดำเนินงานขององค์กรนำมาซึ่งความสำเร็จ สอดคล้อง เป็นไปตามความต้องการและความคาดหวังของสมาชิกในองค์กร
4. การปรับเปลี่ยน (Adaptiveness) องค์กรจะมีประสิทธิภาพ ถ้าองค์กรมีกลไกที่สามารถปรับเปลี่ยนการดำเนินงานสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกองค์กร
5. การพัฒนา (Development) องค์กรจะมีประสิทธิภาพ ถ้าองค์กรสามารถเพิ่มพูนศักยภาพ (Potential) และวิสัยความสามารถ (Capacity) ขององค์กรให้เจริญก้าวหน้าตามการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาประสิทธิภาพของการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่อำเภอบ้านสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดด้านการจัดการ (POCCC) ของ Henri Fayol (1916) ที่ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์กร การบังคับบัญชา การประสานงาน และการควบคุม และแนวคิดด้านประสิทธิภาพของ Gibson and Others (1982) ที่ประกอบด้วย การผลิต (Production) ประสิทธิภาพ (Efficiency) ความพึงพอใจ (Satisfaction) ปรับเปลี่ยน (Adaptiveness) และการพัฒนา (Development) มากำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ในพื้นที่อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 438 คน และขนาดตัวอย่าง 209 คน

เครื่องมือในการวิจัย

เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ในการวิจัยโดยแบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) สถานภาพ และ 5) รายได้

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับเกี่ยวกับการจัดการของกลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านการจัดองค์กร 3) ด้านการบังคับบัญชา 4) ด้านการประสานงาน และ 5) ด้านการควบคุม

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการดำเนินโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการผลิต 2) ด้านประสิทธิภาพ 3) ด้านความพึงพอใจ 4) ด้านการปรับเปลี่ยน และ 5) ด้านการพัฒนา

โดยแบบสอบถามเป็นลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามมาตรฐานวัดของลิเคิร์ท (Likert scale) มี 5 ระดับ ดังนี้ 5 = เห็นด้วยมากที่สุด, 4 = เห็นด้วยมาก, 3 = เห็นด้วยปานกลาง, 2 = เห็นด้วยน้อย และ 1 = เห็นด้วยน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ สถิติพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่

2.1 วิเคราะห์การเปรียบเทียบประสิทธิผลของการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ของกลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP โดยใช้การทดสอบค่าที (T-test) ค่าเอฟ (F-Test, One-Way ANOVA) และเมื่อพบว่าความแปรปรวนมีความแตกต่างกันจึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยใช้วิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD)

2.2 วิเคราะห์การจัดการของกลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP กับประสิทธิผลของการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 เพศ พบว่า ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 78.5 และเพศชาย จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 21.5

1.2 อายุ พบว่า ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามมีช่วงอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 61.2 รองลงมา อายุระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 18.2 อายุระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 14.4 และช่วงอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 6.2 ตามลำดับ

1.3 ระดับการศึกษา พบว่า ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 60.8 รองลงมา ปริญญาตรี จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 37.3 และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.9 ตามลำดับ

1.4 สถานภาพ พบว่า ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามมีสถานภาพสมรส จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 95.8 รองลงมาสถานภาพโสด จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 4.2 และสถานภาพหย่าร้าง/หม้าย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 ตามลำดับ

1.5 รายได้ พบว่า ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามมีรายได้ 10,000 – 20,000 บาท/เดือน จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 59.8 รองลงมา รายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท/เดือน จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 รายได้ 20,001 – 30,000 บาท/เดือน จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 12.4 และรายได้ 30,001 บาท/เดือนขึ้นไป จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 11.0 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์การจัดการของกลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP พบว่า การจัดการของกลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.02 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับความคิดเห็นจากระดับค่าเฉลี่ยมากลงไปหาน้อยสุดตามเกณฑ์การประเมินได้ดังนี้ (1) ด้านการบังคับบัญชา มีค่าเฉลี่ย 4.03 (2) ด้านการควบคุม มีค่าเฉลี่ย 4.03 (3) ด้านการวางแผน มีค่าเฉลี่ย 4.02 (4) ด้านการจัดองค์กร และ (5) ด้านการประสานงาน มีค่าเฉลี่ย 4.01 ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ประสิทธิผลของการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับความคิดเห็นจากระดับค่าเฉลี่ยมากลงไปหาน้อยสุดตามเกณฑ์การประเมินได้ดังนี้ (1) ด้านการพัฒนา มีค่าเฉลี่ย 4.14 (2) ด้านการผลิต มีค่าเฉลี่ย 4.08 (3) ด้านความพึงพอใจ มีค่าเฉลี่ย 4.08 (4) ด้านการปรับเปลี่ยน มีค่าเฉลี่ย 3.98 และ (5) ด้านประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ย 3.84 ตามลำดับ

4. ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลของการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และรายได้ โดยสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ที่มีอายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลของการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์แตกต่างกัน สำหรับกลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ที่มีเพศและสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลของการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไม่แตกต่างกัน

5. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการของกลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP กับประสิทธิผลของการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ในพื้นที่อำเภอ ทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้การทดสอบค่าทางสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การจัดการของกลุ่ม

ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลของการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.348** แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกัน ในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการประสานงาน ($r = 0.519^{**}$) ด้านการบังคับบัญชา ($r = 0.283^{**}$) ด้านการจัดองค์กร ($r = 0.278^{**}$) ด้านการควบคุม ($r = 0.278^{**}$) และด้านการวางแผน ($r = -0.054$) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลของการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” ในครั้งนี้ สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ประสิทธิผลของการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาสกร นันทพานิช, กรรณิการ์ บังเกิด และศาศรินทร์ ดวงตะวัน (2549) ที่ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มผู้ผลิตสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดศรีสะเกษ ได้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและกระบวนการเรียนรู้ให้กับสมาชิกกลุ่มเพื่อร่วมกันวิเคราะห์บริบทของกลุ่มและจัดทำแผนพัฒนากลุ่ม โครงการทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้และมีประสิทธิภาพสามารถที่จะวิเคราะห์สถานการณ์ของกลุ่ม กำหนดเป้าหมาย และจัดทำแผนพัฒนาของกลุ่มของตนเองได้ โดยแผนพัฒนาที่กลุ่มจัดทำขึ้นเป็นแผนที่อยู่บนพื้นฐานของความต้องการของกลุ่ม ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการของกลุ่ม

2. การเปรียบเทียบประสิทธิผลของการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ของกลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP พบว่า ประสิทธิผลของการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ไม่มีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจจิมา บุตรชารี และ กฤษวรรณ โลว์ชรินทร์ (2563) การประเมินโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีในพื้นที่จังหวัดสกลนคร โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถาม จากการสุ่มตัวอย่าง จำนวน 200 คน และข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 12 คน ปัจจัยส่วนบุคคลไม่ส่งผลต่อความต่างกัน

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการของกลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP และประสิทธิผลของการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า การจัดการของกลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลของการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

โดยภาพรวมมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.348** แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกัน และมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์พิสุทธิ อ้วนล้ำ, ชมพูนุท โมราชาติ และ กัญญา จิงวิมุตติพันธ์ (2560) เรื่อง The Development of the Operational Capacity of the Non-Food Herbal One Tambon One Product (OTOP) Groups ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพการดำเนินงานกลุ่มโอท็อป ที่ควรได้รับการพัฒนามี 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการองค์กร ด้านการบริหารการผลิต ด้านการบริหารการตลาด และด้านการบริหารการเงิน ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญ คือ กลุ่มโอท็อปขาดองค์ความรู้ในการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและพึงพิงหน่วยงานภาครัฐ เงื่อนไขสู่ความสำเร็จคือกลุ่มโอท็อปมีความรู้การบริหารจัดการกลุ่มการผลิตสินค้าโอท็อปให้มีคุณภาพและมาตรฐานตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร (GMP – Good Manufacturing Practice) และสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคความต้องการของผู้บริโภคที่ตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์มีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านผู้ผลิตชุมชน ด้านกระบวนการผลิต ด้านความเชื่อ และด้านเทคโนโลยีในการผลิต พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับประสิทธิผลของการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการของกลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP และประสิทธิผลของการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.348** แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกัน ในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุวัฒน์ สิงทิต (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่องประสิทธิผลการบริหารโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลการบริหารโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ของอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มากที่สุด โดยปัจจัยด้านนโยบายและองค์กรที่มีผลต่อประสิทธิผลการบริหารโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์ทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ด้านการแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติ ด้านความสอดคล้องระหว่างนโยบายด้านภาวะผู้นำ และด้านทรัพยากรในการบริหารงาน ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ควรมีการรวมกลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการ สินค้า OTOP ในอำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อการสร้างเครือข่าย แลกเปลี่ยน เรียนรู้ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2. ลักษณะการทำงานขอราชการเป็นการพัฒนาแบบหยุดนิ่ง ที่ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและแข่งขัน ควรมีการพัฒนาด้านการฝึกอบรมการตลาด การส่งเสริมการขายที่ทันสมัยให้ปรับตัวแข่งขันทันกับตลาด และพฤติกรรมของผู้บริโภค

3. ควรมีการวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน อาทิการประชุมประจำเดือน หรือการหารือร่วมกันระหว่างผู้ผลิต ผู้ประกอบการ และสมาชิกภายในกลุ่ม เพื่อสร้างความสัมพันธ์ ความร่วมมือ และการแก้ไขปัญหาาร่วมกันได้อย่างขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานของรัฐที่ส่งเสริม OTOP ได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม ควรมีการบูรณาการความร่วมมือในการส่งเสริมการตลาด บรรจุภัณฑ์ และการขายสินค้า

2. หน่วยงานรัฐควรมีระบบข้อมูลกลางเพื่อสืบค้นหาทะเบียนสินค้า เพื่อสะดวกในการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาลในแต่ละยุค เพื่อเป็นการส่งเสริมการขาย การตลาดสินค้า

3. หน่วยงานรัฐควรสนับสนุนงบประมาณเพื่อดำเนินการเป็นศูนย์เรียนรู้ OTOP เพื่อเรียนรู้ด้านการผลิต การบรรจุสินค้า และเป็นศูนย์แสดงสินค้าในชุมชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาในด้านรูปแบบการประชาสัมพันธ์ การสื่อสาร และการตลาดของสินค้า OTOP

2. ควรศึกษาผู้เกี่ยวข้องกับสินค้า OTOP ในทุกด้าน ตั้งแต่ผู้จำหน่ายวัตถุดิบ ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ หน่วยงานรัฐ และเอกชน

บรรณานุกรม

- พิมพ์พิสุทธิ อ้วนล้ำ, ชมพูนุท โมราชาดิ, และ ภัฏญา จิงวิมุตติพันธ์. (2560). *The Development of the Operational Capacity of the Non-Food Herbal One Tambon One Product (OTOP) Groups*. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 8(2), 207-238.
- ภาสกร นันทพานิช กรรณิการ์ บังเกิด และศาครินทร์ ดวงตะวัน. (2549). *การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มผู้ผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดศรีสะเกษ*. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- สำนักส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิสาหกิจชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. (2563). *ข้อมูลทั่วไป: โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ One Tambon One Product (OTOP)*. เข้าถึงได้จาก: <https://cep.cdd.go.th/>.
- อัจฉิมา บุตรชารี และ กฤษวรรธน์ โลวัชรินทร์. (2563). *การประเมินโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีในพื้นที่จังหวัดสกลนคร*. มหาวิทยาลัยมหาสารคามราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด, ร้อยเอ็ด.
- อนุวัฒน์ สิงทิต. (2558). *ประสิทธิภาพการบริหารโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ของอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, ปทุมธานี.

Gibson, J.H., John, M.I. & James H.D. (1982). *Organizations: Behavior structure and Processes*. (4th ed.), Austin, TX: Business Publications.

Henri Fayol. (1916). *General and industrial management*. London: Sir Isaac Pitman and Son.